

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum Quaestionum moralium, in universam Aristotelis philosophi summi Ethicen

Case, John

Francofurtum, 1597

VD16 C 1242

Cap. IX. - An verecundia sit virtus?

[urn:nbn:de:bsz:31-109038](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-109038)

An verecundia sit virtus?

De verecundia.

Verecundia quid.

Verecundia fit ne virtus.

Verecundia quod virtus non sit, quinque rationes.

Quoniam pudor vitiorum ad studium & amplexum virtutis requiritur (est enim pudor vitij purpureus quasi splendor ac color virtutis) non incommodè de verecundia (quæ pudor vitiorum definitur) hoc loco ab Arist. disputatur. Rectè Xenophontem pulchrum, probum Iuvenem olim laudavit Socrates, quòd purpura virtutis, id est, verecundia suas malas tinxerat. Tū enim res salua est cū bonæ indolis puer erubescit: quippe hæc hedera naturæ veluti in frōte suspēsa primitiæ sunt futuræ virtutis. Verūm hīc quæritur, An sit ipsa verecundia virtus, an potiùs aliquis laudabilis animi affectus? virtutem esse in hoc cap. negat Arist. idq; probat quinque argumentis, quorum primum ducitur à definitione, 2. à tempore, 3. à contrario, 4. à proprio, 5. à subiecto. A definitione hoc modo, nullus metus est virtus, sed verecundia definitur metus, ergo verecundia nō est virtus. A tempore, quia virtus omni

ata-

etati potest conuenire, sed verecundia non conuenit. A contrario, quia virtus solum bonis conuenit: sed verecundia etiam in malos cadit. A proprio, quia virtus laudatur per se, sed verecundia laudatur fortuito. Postremo à subiecto, quia omnis virtus est voluntaria, sed verecundia non est: ergo verecundia non est virtus. His positis affectum esse concludit & definit philosophus, quo percussim timemus notam infamiae ac dedecoris: est enim verecundia, si verè definias, laudabilis affectus inter impudentiam & pauorem constitutus, qui timorem dedecoris ex turpi aliqua actione contracti inijcit. Timemus (vt ait Isocrates) ymbra peccati, id est, dedecus & infamiam, sed ipsam causam dedecoris, id est, flagitium & turpitudinem non timemus: erubescimus enim si quis nobis obijciat scelera, sed in perpetrando nullus nos timor remoratur. Attamen quod dat natura accipimus: nam verecundia est laudabile signum futurae probitatis. Huic opponuntur pauor, & impudentia, in illo timidum ingenium, in hoc ferreum, & quasi adamantinum superciliū

Verecundia quid.

Vmbra peccati timemus, peccatum non timemus.

Opposita verecundiae.

Pauor quid. **cernitur:** est enim pauor vitiosus affectus, quo leui aut nulla de causa ad dedecoris metū impellimur. Est verò impudentia ex aduerso huic respondens affectus, qui frōtem aut omnino tollit, aut saltem ita perstringit, vt nullo dedecoris metu ad erubescētiā moueatur: hæc labes, hæc lues est istis temporibus nostrę iuuetutis. Nā (vt grauius nihil dicam) rarò nūc inuenitur, cui dicat Diogenes, maeste virtute puer, maeste, nam hic est color virtutis.

Impudentia quid.

Actu erubescendi, & sic definitur in

Verecundia sumitur bifariā, pro

Dispositione naturali ad actum istum inflectente hominem, & sic quoq; sumitur bifariā.

Secūdo lib. Rhetoricorū, vt sit motus seu perturbatio animi circa mala, quæ videntur inferre infamiam.

Hoc loco, vt sit metus dedecoris seu infamiæ: pauci enim timent peccatum, at multi infamiam subsequentem timent.

Cōmuniter pro metu dedecoris proprii siue alieni: sunt enim qui alteri infamia sepe vulnerantur, sunt qui alienis malis ad verecundiam commouentur.

Propriè pro metu dedecoris sui, & sic in hoc capit. viro p̄bo competere non posse dicitur.

Opp.

Timorem sequitur externus pallor: sed verecundiam

am non sequitur pallor: ergo male definitur verecundia ab Arist. timor dedecoris.

Resp.

Timor bifari-
am cō-
tingit,
vel

Ex forti imaginatione mentis, cum à corde in phantasiā sursum rapiuntur spiritus, qui illic non comprehensi statim per malas diffunduntur, & talis timor dicitur verecundia.

Ex vehementi passione cordis, cum spiritus ad ipsum cor relabuntur tanquam ad fontem suum in quo conseruentur, & talis timor hic non intelligitur.

Opp.

Laus debetur soli virtuti: sed verecundia est leudabilis: ergo verecundia est virtus. Maior est in primo lib. Ethic. minor in hoc cap.

Resp.

Laus debetur soli virtuti simpliciter & per se, per accidens verò & ex consequenti (vt aiunt) mediocribus affectibus etiam attribuitur: hinc in Iuene verecundiam laudabilem, in sene verò vituperandam esse docet philosophus. Ratio est, quia in iuuentute signum est virtutis, in senectute argumentum sceleris.

Laus soli virtuti quomodo debeat, & quomodo etiam nonnullis affectibus.

Opp.

Opposita verecundia sunt vitia, nempe pauor ingenij & impudentia, ergo verecundia est virtus.

Y 3

Resp.

Resp.

Opposita verecundia non sunt vitia, si stricte sumantur vitia: sunt tamen mala quadam, vt verecundia respectu quodam bonum dicitur.

Opp.

Verecundia inesse potest viro probo ac studioso: ergo fallitur Arist. in textu. Antecedens probatur libr. 3. Ethic. vbi probatur quod vir fortis debeat timere infamiam, sed verecundia nihil aliud est quam timor infamia.

Resp.

Timor infamia contingit, vel ex commisso malo, & sic non timet nec timere debet vir fortis: vel ex indignitate, qua est virtutis comes, & sic timere, id est, sibi cauere debet fortis, ne dentes malitiosi sentiat.

Opp.

Magnanimo conuenit verecundia, vt expresse docet Arist. cap. 3. huius lib. de magnanimo: ergo viro probo inesse potest verecundia.

Resp.

Verecundia
bifariam
sumpta

Verecundia

sumitur, vel

Fitse pro omni motu pudoris, & sic magnanimus in accipiendo beneficio decorè erubescit.

Stricte pro motu animi ex turpi causa oriente, & sic non conuenit.

Opp.

Si magnanimus suis vestibus spoliatus, in forum aut

eat theatrum nudus cogatur, spectante corona hominum, erubescit: ergo verè conuenit viro probò ac studioso.

Resp.

Hac passio in eo non contingit ratione actus turpis spontè designati, quod requiritur in verecundia strictè propriè sumpta.

Utrum verecundia contingat ex alienis malis.

Opp.

Ad pudorem commouentur aliquando viri fortes, cum de vitij vxorum, filiorum & amicorum audiunt, ergo contingit verecundia ex alienis malis.

Resp.

Conceditur quòd verecundia communiter sumpta ex alienis malis aliquando oriatur: propriè verò strictèq; accepta nobis ex nostris ipsorum malis oriunda conuenit.

Utrum verecundia fusè sumpta aliquando in bonis præueniat rationem?

Verecundia contingit, vel ex	{	Imbecillitate natura, & sic (quoniam est motus natura non voluntatis)	Verecundia rationem præueniat aliquando.
		rationem in bonis aliquando præuenit & præcurrit.	
		Suspensione sceleris commisi, & sic non præuenit, quia boni scelera non committunt.	

An verecundia sit seni utilis?

Opp.

Pudor vitij est utilis seni: sed verecundia est pudor

r + vitij:

vitij: ergo est vitilis seni. Antecedens probatur, qui reuocat senem à turpitudine sceleris.

Resp.

Verecundia
cur in senes
sceleris ple-
rumq; indi-
cium fit.

Non reuocat, quia cum senex erubescit, signum est altius infixi sceleris quàm quod faciliè deleri possit. Ratio est, quia senex propter tarditatem spiritus non sine facinoris suspitione ad erubescentiam commouetur.

Opp.

Verecundia non est motus voluntatis sed natura: ergo potest senibus conuenire.

Resp.

Fatemur senibus posse conuenire: sed flagitiosa senectutis signum quidem, nisi ex magna imbecillitate contigerit, esse docemus. Præterea quamuis verecundia motus naturæ non voluntatis dicitur, est tamen peccatum voluntarium, à quo vt à causa fluit: at longè turpissimum est senes peccatis obrui & mancipari: cum astus peccandi in illis extingueretur.

L A V S D E O.

LIBER.